

KURDISH DIASPORA

تاراواگه بلاوکراوه يه کي ئەلكترۆنی ناویه ناوه،
لە شارى ئەمستردام لە ھۆلەنددا دەردەچىت،
ئۇمارە 1ى لە پۆزى 01-06-2018 بلاوبۇتەوە.
سەردار فەتاح ئەمین سەرپەرشتى دەكەت.

16 Maart. 2019 No. [36]

Amsterdam, Netherlands, Editor: Sardar Fatah Amin -Email: Sardarfatah@live.nl Tel: +31 684950807

لە تاراواگەدا، بابەتى كەلتوري هەممە جۆر و ھەوالى ئەدەبى و ھونھەرى بخويىنەوە..

لە يادى 16-03 دا ھەموو سالىك سەردى رېز دادەنۈيىنин بۆ قوربانىيانى
كىميابارانى ھەلەبجە.... ھەزاران دروود و سلاۋيان لى بىت... ل 1

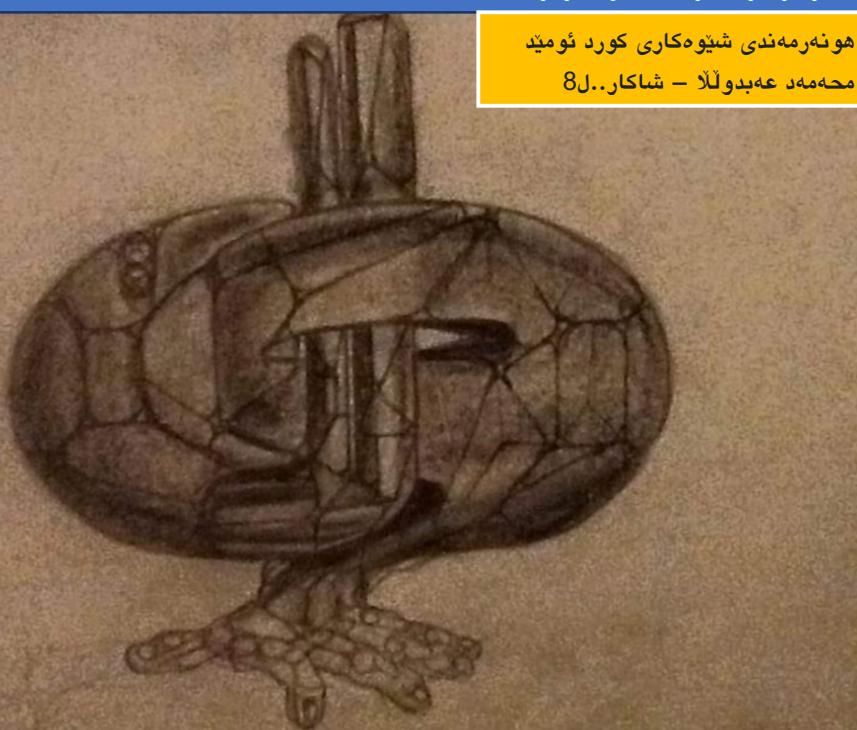
پۆلى دكتور كەمال مەزھەر ئەحمدە لە لىكدانەوەي مىزۇوو كوردىدا! نوسىنى: دكتور جەبار قادر-
بەشى سىپەم و كۆتايى .. ل 2، ل 3

لە حەمامەكەي بەرزنجەوە بۆ بورجەكەي پاريس.... خۆشناو مەريوانى - ل 4، ل 5

دەست بە زمانى كوردىيەوە بىگرن، زمانەكەمان لى مەشىتوينن...! دانا ھەلەبجەيى - ل 6
دەربارەي كىتىبى (پۇرترايت لە مىزۇو و سياسەتى كوردان) و، نمايشى شانۇگەرى
"گەر بىيارە بىرىن" بخويىنەوە... لە ل 7 دا.

ھونھەندى شىوه كارى كورد ئومىد
محەممەد عەبدۇللا - شاكار..L8

KURDISH DIASPORA

16 Maart 2019

Emai: sardarfatah@live.nl

Tel&viber&WhatsApp: +31684950807

36 ژمارە

16 مارتى 2019

لە 3/16 ھەموو سالىك سەرى دېز دادەنويىن بۇ قوربانىيەنى كىيمىابارانى ھەلەبجە.... ھەزاران دروود و سلاويان لى بىت، رەوانيان شاد....

لاوگى ھەلەبجە

شىعىرى: رەفيق سابىر

بە تەنبا جىيى مەھىلىن... ئەمشەو زريان دەيچىنلىت
تەمومىز دايىدەپوشىت... مانگەشەو دەپەنلىت

گەرووى بە گۈنگ تەركەن

زامەكانى بە شىلان

بە گۇرانى دايپۇشىن

يان بە سەوزىيى دارستان

سەرى بە شەپۇلان كەن

با ئەمشەو راپىزىنلىت

بالاى لە ھەور بىگەن

بروسكە و - با - دەچىنلىت

بە تەنبا جىيى مەھىلىن

مندىلىكى لاسارە

شار بەرەباران دەكەت

مانگ دەكەت بە كۈلارە

سوارە، ج شۇرەپسوارىك

ئەسپى ھەتاو زىن دەكەت

بە گۇرانى و تىشك و ماج

سەرزەمەن بەرىن دەكەت

با كەزاوەى لە گۈل بىت

يان لە پەلكەزىپىنە

زەماوهەندى خوين دەگرىت

ئەمشەو پاشاي ئەقىنە

ئاشقىكى لاسارە

بروسكە و - با - دەچىنلىت

بە تەنبا جىيى مەھىلىن

مانگەشەو دەپەنلىت

تىرۇر لەزىز 40 رەنگىدا بىت دۇنيا يەنەن ئەندازىدۇوه.
لە سەر ھەموو ھەنارەن ئەزىز ھەموو جۇرە تىرۇر ئەنەن
رۇزىكى رەشە بۇ نۇزىلەندىدا و مەرۇشىتى.

ئەم مانشىتىتى سەرەدە، دەستەۋاژەمى مامۇستا ئىبراھىمە
مەلازادەيە، كە بەھۆرى رووداوه تىرۇر ئەندازىدۇوه،
لە والەكەي خۆيدا دەرىپەرىپووه، ئىئمەش بەشىاومان زانى لەھە
بخوازىن و لېرەدا دووبارەي بىكەينەوە.

كاتىك ھەموو لەپەركانى ئەم ژمارەكەنە تاراواڭە تەھاوا
بۇ بۇو، كە ئەم ھەنارەن ئەندازىدۇوه بەرەبەيانى رۇزى ھەبىنى
15-3-2019، ناوهەندى شارى كىرىست چەرچ لە نیوزەندىدا
پەروپا، لە ئەنجامى دوو ھېرپىشى چەكدارى تىرۇر ئەندازىدۇوه، بۇ
سەر دوو مىزگەوتى مسولىمانان و لە كاتى نويىزدا، بەھۆيەوە
زىاتر لە 70 كەس بۇونە قوربانى و 49 يان كۆزەن.

دىياردەي تىرۇر لە دەنبا دا زۆر كۆنە، ئەمەن زىاتر سەنورەكەنە
بەزاندۇوه، بىنپەرىدىنى ئاسان نىيە، ھەرگىز ناپرسى تۆ
سەرەبە كام باوھەر و نەتەھە و ئايىدىيا و ئايىنىكى...»

دىكتاتورەكەنە دەنبا و خەلکانى نەخۆشى وەكو ئەدۇلەتەر
و سەدامى خوينتىز، لەناو مەرقەكەندا كەمنىن و كۆتايىيان بىن
نەھاتووه، كە ناوبەناو ئەم دەنبا بە دەريالووشى خوين
و ھەرگىز لەبەرەنەن دەنبا نىيە، كەشتى مەرۇشىتى بە ئارامى
گۈزەر بەكەت. گەلى كورد رەنگە لە ھەموو، گەلانى دىكەي
دەنبا، مارانڭاز تر و ھەستىيار تر بىت، لە كاتانەدا تىرۇر و
رەشەكۇزى و پاكتاۋى رەگەزى خۆى دووبارە دەكەتەوە، ئەم
زامەكانى خۆى وەبىرىدىتەوە. ئەم ھەنارەن نیوزەندىدا، بە
باوھەرپى من گەلى كورد لە زۆربەي گەلانى دىكەي دەنبا
كارىگەرلى كەنارى زۆرتۈبووه و بىرىنە كۆنەكانى ئەنفال و
ھەلەبجە و شەنگالى كولاندۇتەوە. 31 سال لەمەوبەر شارى
ھەلەبجە لەلایەن پەزىمى پۇخاۋى بەعسەوە، كىيمىاباران كرا و
بەھۆيەوە زىاتر لە پېتىچە ھەزار ھاولاقتى شەھىد بۇون و
ھەزارانى دىكەش بىرىندا دەرىپەدەرپۇون.

بەشی سیتھم و کۆتاپی: پاشماوهی ژمارهی پیشتوو دكتور کەمال سەزھەر و میزرووی کورد - دكتور جەمبار قادر

تاييەتىيەكانى خۆي پىشكەش بەخەلک دەكات و بەشىۋىدە، ئەركى رۇشىبىرى خۆي دەبىتى و نۇنەي مىزۇونو سانى ئەمانەدا، كۆمەلىنى پووداوى خىستەرپۇو، كە ئەوه پېشىراست دەكەنەوە، كە كورد لهان زياتر پۇو بەپۈرى داگىرەتى بەرىتاني بۇتەوە. هەندى لە هەلچۇن و رايەرىنەكانى كوردىش هەلبەته لە دەوروپەرى شۆرپى بىستدا رووپىانداوه.

دكتور کەمال وەكى پىپۇرىك لە بوارى مىزۇوندا، ناتوانى روودا و كەسايەتىيە مىزۇوبىيەكانى دەرەوهە كات و شوين، بەدابروى لە سەرەتەنەن و پېشەت و ئال و گۆرەكان بخۇينىتەوە. ئەگەر بە قىسىمى گەلىن لە نۇو سەرەن و سياسەتمەدارانى ئەپرۇي كورد بىكەين، ئەوا دەبى خەتكىرى راست و چەپ بىتىن، بەسەر سەرەتەنەن كۆلۈنىالىزىدا لە مىزۇوی مەرقاپىتىدا، چونكە ئەمرىكا و بەریتانيا رېزىمى خويىپەزى بەعسیان لە نىوبىرە و ئەپرۇ خۆشەويىستى كوردىن. لە بەریتانيا و فەرەنسا و ھەموو ئەو لەتانە لە كاتى خۆيدا خاونى كۆلۈنىابۇن، داخوازىيەكى لە جۆرە لە ئارادا نىيە، چونكە ئەمە بەشىكە لە مىزۇو، بەخواستى كەس ناسپەرتەوە. هەلبەته سياسەتمەدار و نوسەرى ھەلپەرسەت دەتوانى هەلۋىستى خۆيان 180 پلە بگۈرن و لەپەرپەرچەپە باز بەدەن ئەو پەرى راست، لى ئەو ئاكارى مەرقىزى زانا و ئەكادىمىي نىيە. ئەو تەنها ئەو كاتە، كە زانىيارى نۇي پەيدا دەبن و گومان دەخەنە سەر ئەوانە پىشتوو ناچار دەبىت بە بۇچۇنەكانى خۆيدا بچىتەوە. شۆرپى بىست لە دىرى كۆلۈنىالىزىمى بەریتانيا بۇوە و لە گەلىن ناوجەكى كوردىستانىش، خەلک لە دىرى داگىرەتى بەریتانيا سەرەتەنەن دەلداوه، ھەولى رېزگاركىدىن لەتەكى داوه. ئەمە راستىيەكانى مىزۇون، رېزگاركىدىن كورد و گەلانى ترى عىراق، لە رېزىمى سەدام حوسىن، لە لاين ئەمرىكا و بەریتانياوا له راستىانە هېچ ناگۇرن. لەم دوايىانەدا كاتى لە ئىسماعىل بىشىكى دەپرسن، ئەمە چىيە سەرۆكى پەكەكە بەبالى ئەلەزىمدا ھەلددە و بە ئىدیليوچىيەكى پىشكەتنخواز و دادپەرەپەرە كەچى تو و لە راپەردوودا ئەوانىش بە دۇزمىنە ھەرە گەورە و ترسنەكى كوردىستان لە قەلەم دەدا، ھەموو ھەولتان بۇ ئەو بۇو، كورد لە كارىگەرەيە نەريتىيەكانى رېزگار بکەن. ئەوپىش بە شىوازەكى خۆي گوتبووی پارت و كەسانى سىياسى دەتوانى بېرپەچۈچۈنەكانى خۆيان بگۇرن، لى مەرقىزى ئەكادىمىي و شارەزا تەنها ئەو كاتە ھەزرى خۆي دەگۆرپەت، كاتىك بەلگە و زانىيارى نۇي پەيدا دەبن، ئەوانەي پىشتوو بەدرو دەخەنەوە و من هېچ شىتكى لە جۆرە، لەم بوارەدا لە ئارادا نابىنم. كەتتىي (مىزۇو) شاكارىيەكى ترى دكتور کەمال بۇو، كە پىمایەھەلۋىستى زورپەي خويىنەرانى كوردىي لە مەر زانستى مىزۇو گۆپى. دواى كورتە باسىكىي مىزۇو و گەشتى زانستى مىزۇو، لە يۇنانى كۆننەوە تاوهەكى ھەشتاكانى سەدەي بىست، ھاتوتە سەر باسى مىزۇونو سەسى كوردىي و نىيە دىارەكانى ئەم بوارەمان پىدەناسىنەت، لە ئىيىن ولئەسىرەوە تا دەگاتە ئەوانى لە ھەشتاكاندا خەرىكى باس و خواسى مىزۇو كورد بۇون. لە تەك ئەو باسە گىنگاندا بىبلىوچىفایيەكى مىزۇونو سەسى كوردىي بلاوكىرۇتەوە، كە 976 ناونىشانى گرتۇتە خۆي. ئەم بىبلىوچىفایيە بۇ خۆي كارىكى زانستى تا بلېي گىنك و پېپىستە و دكتور کەمال بەم كارەي يارمەتىيەكى گەورە پىشكەش بە مىزۇونو سەسى كورد كردۇوە (18). سەربارى ھەموو ئەو كارانە دكتور کەمال بەوە ناسراوه، كە كاتىكى زۆر بۇ ئەو قوتاپىانە تەرخان دەكات، كە خەرىكى ئامادەكىرىنى نامەي ماستەر و نوسەنى تېزى دكتوران. ھەروەها بايەخى زۆر دەدات، بەو نامە و تېزانەي بەشدارى لە گفتوكۇيان دەكات، بە وردى دەيانخويىتەوە و سەرەنج و بېرپەرە خۆي لە سەريان دەختەر رۇو، كە دەبىنە ھۆي دەولەمەندىرىنى ئەو بەرەھەمانە. رەنگىنى ژمارەي ئەو نامە و تېزانەي، كە دكتور كەمال سەرپەرسىتى كردۇون، يان لە گفتوكۇياندا بەشدارى كردۇوە، ئىستا خۆي لە سەدان نامە بەتات. باوەر ناكەم نامە و تېزىكى سەرەكەتتۇو لە بوارى مىزۇو ئەپەنەن بەشدارى كەنەن دەكتور كەمال دەكەن، بۇ ئەھە ئامۇزىگاريان بەكت و رېتەمایيان بەكت. عىراقەوە رۇو لە دكتور كەمال دەكەن، بۇ ئەھە ئامۇزىگاريان بەكت و رېتەمایيان بەكت. ئەوەندە مېھرەبانە باوەر ناكەم، ھەرگىز دەستى بەپۈرى كەسەھە نابېت و دەستى يارمەتى بۇ درېت نەكىدەن. ئەمكارانە كات و توانى زۇريان لەو بىردووە، كە دەيتوانى بۇ تۈزۈنەوەكانى خۆي تەرخانىان بەكت. لى لە بەرامبەر ئەھە دەستى بەپۈرى كەسەھە نابېت و دەستى يارمەتى خەلکى بەدەستەتىناوه. ئەمەش ئاكارى زانىاي راستەقىنەيە، كە زانىيارى و ئەزمۇونە

دكتور کهال دوای که و تنسی رژیمه سداداهم زوو هاته دهست و برهه میگی گرنگی له بارهی یهکنی له گری کویره کانی

دوزی کوره، خسته برداشتن و روش بیرون نهادن کتیپی (کمرگوک و دهربوهرگاهی، حوکمن میزهو ویژدان)ه

پایه‌یوزیان لیکرد، جاروبار هندی له وانه‌ی کوایه رهخنه دهگرن، له دید و بچوونه کانی دکتور که مال ئه ونده ناخوینه‌وارن، مرؤف به گوته‌ی برادریک، دهبی ماشه‌لا له نه‌زانیان بکات، نه‌بدا بین بچاوه‌وه. یهکی له وانه جیاوازی نیوان میری کوره و مهلای خهتی لئ بیووه به‌گری کویره و بیوی نه‌کراوه‌تهوه، بویه (داهینه‌رانه) تیکه‌لکیشی کردوون و فیکوریکی نویی لئ (ئه‌فراندوون) به نیوی (مهلای کوره). دکتور که مال پرؤزه‌ی زانستی زوری له بهر دهستدایه، که دهیه‌ویت کاریان له سه‌ر بکات، لئ ماوهیه که نه‌نروستی باش نییه. هیوم و ایه زووترین کات چاکبیتتهوه، ئه‌و کارانه‌ی که له سه‌رده‌می دهسه‌لأتی برهشی به عسدا نه‌دهکرا، ببریان لیکریتهوه ئیستا کاریان له سه‌ر بکات و خوینه‌ری کورد و نه‌وهکانی داهاتوویان لئ ئاگاداربکات. من ده‌زانم له گوتاریکی وادا ناکریت مافی زانایه‌کی وەکو دکتور که مال مه‌زهه‌ر بدهینه‌وه. ئه و که خاوند ئه‌و هه‌موو کتیب و برهه‌مه‌یه، که پیشکه‌شی خوینه‌رانی کورد و عه‌رهبی کردووه، ئه‌و هه‌موو شاگردی که په‌روه‌رده‌ی کردوون و ئه و که سایه‌تیبه پر له هه‌ستی مرؤفایه‌تی و سوژه‌یه، چه‌ندین گوتاری وەک ئه‌مه‌ی من مافی خوی ناده‌منی، کاتی ئه‌وه هاتووه نامه‌ی ماسته‌ر و تیزی دکتورا له سه‌ر به‌رهه‌می بیری ئه و زانایه‌ی ناماده‌کرین. په‌راویز و سه‌رچاوه‌کان:

۱. دکتور کمال مزههر یه که مین و تاره میزوویه کانی (رولی کورد له میزوویه شمارستانیتیدا) و (سرنجیکی میزوویی له سیر زمانه همان) له گواری (بیتیسه) له سالی ۱۹۵۹ دا بلاؤ کردنوه وه. بیو بدی شو و تارنه بروانه: دکтор کمال مزههر، چهند لاهه دیدک له میزوویه گهار که د، بهش هکمه. بهغا ۱۹۸۵.

2. بروانه: کمال مهذب‌رئه‌محمد، بیانی روزگاریخوازی نهاده‌بی‌له کورس‌ستانی عراق 1918-1932، باکو 1967 (به‌زمانی روسی)

بروانه: که مال مه‌زهیر نَّهْمَهْدَى، بِرَّاْفِى رِّزْكَارِخُوازِى نَهْتَوَدِي لَهْ كُورِسْتَانِى
عِبِيرَاْق 1918-1958، باكْرَ مَوسِكُو 1969. (تَيْزِى دَكْتُورَى نَاوُوكَ بَهْ زَمَانِى روْسِى).
بِرَّاْفِى لِيسْتِى وَتَار وَبِرَّهَمَهْ كَانِى دَكْتُورَ كَهْ مَال مَهْزَهْر بَهْ زَمَانِى روْسِى بَرَوَانَهِ: دَكْتُور
كَهْ مَال مَهْزَهْر نَّهْمَهْدَى، مِيْزَوُو - كُورَتَه باسِيَكِى رَانِسْتِى مِيْزَوُو وَكُورَد وَمِيْزَوُو، بَهْ غَدَا
362، ل. 1983

۴. شهرهفخانی بدليسی، شهرهفخانه، ههزار کردی به کوردی، چاپخانه نعمان، نمجه‌جی پیرپز 1973.

5. دکتور کهمال مژهه‌ر، میتوو. 125- 126.
6. همان سه رچاوه‌ی پیشو، ل 105- 132.

7. د. کمال مظہر احمد، انتفاضہ 1925 فی کورسیستان ترکیا، بیروت 2001 .

8. وردہ کاربیہ کانی ٹھے و کو نظر انسانہ و رواںی کورد و دہقی و توارہ کانی دکتور کمال لہ کاتی خوبیدا لہ روزنامہ می (التاخی) (برایہ تی) دا لہ 8 نیسان 1973 و 17 نیابی سالی 1973 دا بلاؤ کرانہ وہ: همروہا بروانہ : دکتور کمال مزہیر، میڑوو، ل 242 - 246 .

9. دکتور کمال مزہیر ٹھہمہد، کورسیستان لہ سالہ کانی شہری یہ کھمی جیہاندا ،

می‌گذاشتند. ۱۹۷۵

د. كمال مظفر احمد ، كردستان في سنوات الحرب العالمية الأولى ، ترجمة محمد الملا
هوروز يادوي هردووه . بروأوه .
الطبعة الأولى ، بغداد ، 1977

10. دکتور کمال مازهه، میزوو، ل 28-29
 11. مکتباً، کمال مازهه، (تگیجه شسته، است) مشهور تر له، قائم‌الله مسیح که بیدا،
 12. میرزا علی‌محمد، میزوو، ل 197-198

12- دكتر، كمال، مهندس، به محمد، شافع مت له منه ٩٥، که ته ساسکه منه ٩٥،
بغداد ١٩٧٨.

13. بو ئە و بايي تانە سەپىرى ئەم بەرهەمانەي دكتور كەمال مەھىر يەكەن: وکۇما لەيەتى، يەغدا 1981.

د.كمال مظفر أحمد ، الطبقة العاملة العراقية، التكون و بدايات التحرك ، بيروت 1981 .
أ. شاميлюف ، حول مسألة الأقطام بين الكل ، ترجمة و كتب مقدمته و علق عليه الدكتور

كمال مظفر احمد، بغداد 1977.

دكتور كمال مزهير ، ميّزوو ، ل 298-301 و 342-345 و 361-362 .
 14. د. كمال مظفر أحمد ، أضواء على قضايا دولية في الشرق الأوسط ، بغداد 1978 .

زمانی شیعر و نهاده بزال نهبووه به سه رزمانی زانست و لیکدانه وهی فاکت و زانیاریه کاندا. له سه رهتای نهوده دکانه وه زور ئاگاداری نووسین و بهره همه کانی دکتور که مال مهزهر نهبووم، هرچه نه دهه رچیم چنگ که وتبی خویندومنه ته وه. کاری کاک عهدبولا زندگانه راستیت، کومه لیکی باشی له گوتاره کانی ئه و سالانه دکتور که مال مهزهری کوکردوه و له دو و توبی کتیبکی لایه رهیه ک له میز و ووی گله کورد، له هه ولیر به چاپی گهیاند(21). لام به رهه مهیدا دکتور که مال مهزهر، کلکنی زوری له بله لکه و ده کومیتنه کانی بھریتانيا و عراق له مهه کورد و کوردستان و هرگر تووه و گه لئی لایه نی میز و ووی و بزاوی پزگاریخوازی کوردیی له بھر روشنایی، ئه و به لکه میز و وویانه بۆ خوینه ران و نهوده کانی داهاتوو روون کرد ته وه. له بھر روشنایی ئه و دیده، که ده لئی هه مو و نهوده کی نوی خویندنوهی تایبەتی خوی هه یهم بۆ پرس و ده قه میز و وویه کان، که له گه شه کردنی زانست و ببروانیاری و به لکه نی و ئه زموونی نهوده کانی خوی و پیش خویه و سه رجاوه ده گرن. دکتور که مال مهزهر لام سالانه دواییدا هه لسنه نگاندنی نویی ده باره کومه لیک له که سایه تی و فیگوره کانی میز و ووی ها و چه رخی کورد و عراق پیشکهش کردووه، و دکو سه عید قه زاز، موشیری حمهه سلیمان، نوری سه عید و گه لیکی دی. هه لبته ههندی لام بوجوونانه ده توانن مایه مشتوم پن. ره نگبی ههندی که س به تایبەتی ئه وانه گیر و ده قه زی ئیدیولوچی ده قگرتوون، بان بیر له و میز و وو ده که نه وه، که دل دهیخوازیت، ئه که ئه وه لی له راستیدا روویداوه، ئه دیدوبوچوونانه دکتور که مالیان بۆ قووت نه دریت. دکتور که مال مهزهر دوای که وتنی پژیمی سه دام حوسین زوو هاته دهست و به رهه میکی گرنگی له باره کیشیه کی سه رهه کی و یه کنی له گری کویه کانی دوزی کورد، له باشوری کوردستان خسته بھر دم برباردهان و سیاسەتمەداران و روشنبیرانی کورد و عه رب، مه بھست کتیبی (که رکوک و ده روبه رکه کی، حوكمی میز و ویژدان)(22). دکتور که مال ئه م به رهه مهه کی (پیشکهش به و عه ره بانه کردووه، که نایانه ویت زوردار بن، به و ئه ندازه نایانه وی زور لیکراو بن). لام به رهه مهیدا دکتور که مال مهزهر راستیبیه میز و وویه کان، له مهه کوردستانیتی که رکوک، له بھر روشنایی به لکه و سه رجاوه میز و وویه ره سه نه کان ده خاته بھر دم هه مو و لایه ک. خمی که رکوک و هه مو و ئه و ده قه رانه تری کوردستان، که وه بھر شالاوی پاکتاوی ره گەزی به عس که وتن، خمیکی هه میشیبی دکتور که مال بوون، رۆلە کانی ئه و ناواچانه، که قوتابی و دوست و ئاشنای دکتور که مال بوون، ده زانن ئه و چه ندە له هولی ئه و دایه، که پیگەی کورد له و شار و ده قه رانه به هیز بکرین، بۆ ئه وهی نه ياران زەفریان پیتە بن. رین و خۆشە ویستی خەلک، بۆ دکتور که مال و نیوونیو بانگی، و دکو زانیاک و روشنبیریکی گه وره و که سایه تی پر لە سۆز و مرو قفوستی ئه و بوون، کیچ که وتنه که ولی ئه وانه ی په تای ده رده کورد، ده میکه زېرى پتیر دوون، هه ولی زوریاندا له پیگەی راپورت نووسین و قسە و قسە لۆکە وه، به فه تاراتی بدەن، بان هیچ نه بیت نیوی بزریتەن. خوشە ختانه له هه مو و پیلانه کانیان شکستیان هینا و خوشە ویستی خەلک بۆ دکتور که مال له جaran زیاتر بوو. هه لبته ههندی ئازاریان به دکتور که مال و هه مو و هه وانه خوشیان ده ویست گهیاند، لى له بھر امبهر ئه و دا

گه حمه‌مه‌کمه بەرزنجه‌و بۆ بورجەکمی پاریس....

خوشناو چەربیوانی

سیپتە مبهەری ٢٠١٤

گولانه سوره‌ی بهار، بۆ نه‌خشاندنی داشت و کیو کوتیونه رکب‌بایه‌تیبه‌و. ولاتی ئیران به‌تابیه‌تی تاران و شاره‌گه‌و ره‌کانی به‌بلیسیه‌ی ئاگری شوپش، رۆزی هەشر چونه ئاوای لیهات بوو. له جاده‌کانی تاراندا کەل شەپری له‌گەل دەبايە و تانکی دووله‌تیدا دەکرد. بەلای من و هاپریيانه‌و، رووداویکی نیودولتی فرە گرنگ بوو. به همانسە لەرودادوه‌کانی ناو شاره‌کانی ئیران ئاگارابووین. له پشۇرى نیوه‌ی سالدا له‌گەل دوو هاپری خوشەویستىدا بىريارماندا له نزىكىو شۇرۇشى ئېران بىيىن. پاش يەک دوو رۆز بېپىن بەرمە كوردىستانى رۆزھەلات كەوتىنەپى. له‌گەل شوپشى كوردىستانى رۆزھەلاتا، بەگۈرەپ بىرونیازى ئەتكاتەمان، بەنياز بۇوين پىرى پەيوەندى دروستىكەين. بىرمان دەركەدەوە، روخانىنى شا و دامەزراپىنى ولاتىكى ديموکراتى ئازاد له‌ئيراندا، شوپشى كوردىستانى رۆزھەلات بەرددوام دەبىت. بەرددوامى شۇرۇشەكە هەرىتەپى كوردىستانى ئازاد بېكىتىن. ئەوكات كوردىستانى رۆزھەلات پشت و پەنامان دەبن. هەندى نوسرا و بەيانى هاپریيانمان له سلىمانى ئامادەكەد، بەرمە پېنچوپىن كەوتىنەپى. هەر ئۇ رۆزە سۇرۇمان بەزاند. بۇشەوەكە لە شارە جوانەكەي مەريوان نوستىن. لەھەمو كوردىستانى رۆزھەلاتا شەوانە له بارەگاکانى كۆمەل، ديموکرات و فيدايى خەلقدا رۆزمان دەركەدووە. پارمان فەرەكم بېپۇو. بىرمه له مەريوان، يەكى لە لىپرسراوه‌کانى كۆمەل، قىيمەتى پېنچ دىنارى عىراقى ئەمۇسا بۆ خەرجىمان بەتمەن بېتەخشىن. سەفرىكى سەپەر و سەمەر بۇو، له بۇو بىرپاواپىرى شۇرۇشىپەوە دەولەمەندى كەدين. له‌گەل ئەندى مەۋى كورتى لەپەپەن كەمەوە، هاست دەكمەن ئەپەنەمەن قازانجىن، بېسۇدۇق شەھيد نەبۇوين. فەرە كات بېر له رۆزى كەپانەمەن دەكەمەوە كاتىك سۇرۇنى ئۇوان ئېران و عىراق لەپېش رۆزھەلاتىدا بەزاند، بېجباوازى پېنچ خولەك لەكمىنى جاش و سوباي پەعس زەگارمان بۇو. پشۇرى نیوه‌ی سال تەواو بۇو. قوتايخانە سى مانىكىي بۇ پشۇرى سەرى سال مابۇو. له ساوه‌ى ئىپانى ئۇ چەند مانگىي مامۆستىيەتەم ھولىدا بەدللى زۇبىي قوتايخان و باوكانىياب. هەرودە بەتەنگ رفەتكانىانەوە دەھات، له‌تەكىياندا وەك كەسىكى خەمخۇریان بۇو. هەمىشە گەرەم بۇو، پەيپەندىم لەتەكىياندا بەرز و پەتو بىنەكەم. هاوكات ھەولەم دەدا، شېرازىمى پېنچرت و خۇشەپىستى نیوان مامۆستا و قوتايبان ھەمېشە مەھكەم راڭم . رۆز و مانگەكانى سال تېپەر دەبۇون، كوتىنە دواي ناواراستى و مەزى بەھارەوە، كە بەھەموجوانىيەكىوو دەبۈيىت بەجىمان بېھلىن. وانه وتنەو و ئامادەكارى قوتايخانە هيلاكىيان نەدەركەم. بېپەچەوانەو سروشى جوانى شۇپىنى كارەكەم سەرەمەستىان دەكەم كۆتاي سالى قوتايخانە نىزى دەبۈووە، بەھارىكى سەوزى جوان بەرزنەجى بەرمە زەمرى خەزان دەبرد. بە مەزەكانى! ماست، دو و پەنیر فرە ھەستىيان لەخەيال و دل و دەرۇندا دەتوانەوە. هەندى نیوەرق لەحەفتەكەدا، دواي قوتايخانە، له‌گەل هەندى له قوتايبىكىاندا، دەشت و دەر و كەنۋى جواردەورى بەرزنەجىمان دەپىتا دەتكەرىكى لاوى گەلەك رېزدار له بەرزنەجى بۇو، كوردى نەدەرانى، بەھەرمى گوفتارى دەکەد، لە مۇسلمان نەدەپقۇو، خەلکانى دى دەيانگوت نەفە كراوە. دىار بۇو دەسەلاتى بەعس لە رەفتارەكانى دوو دل بىبۇون، بۇيە له بەرزنەجى گەرسانىدۇويانەوە، دلى بەمن دەكەرەپ بېكەوە بىاسەمان دەکەد.

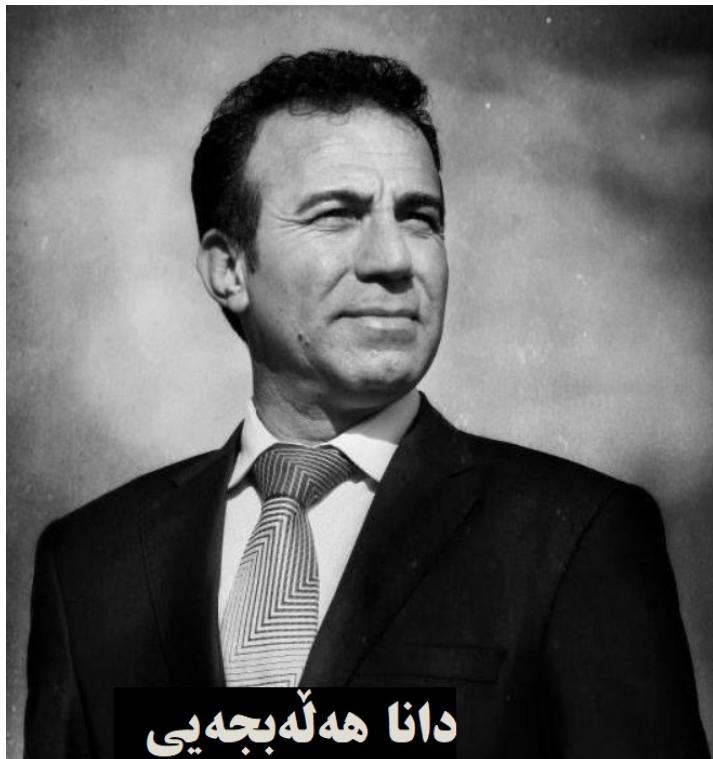
پېشکەش بە شەھيد دەلشاد مەريوانى بىت. هاوري! ئەگەر بىخويتىتەوە، بەشىكە له جىروكى سەرەدەمكى كورتى ژيانم. كاتىك له بەرزنەجى مامۆستا بۇوم، سەرەتاتى سالەكانى خويىنى ۱۹۷۸ بۆ ۱۹۷۹ بۇو. ئەشكەنجه‌يەكى زۆرم كىشا، موچەكەم بەشى هىچى نەدەكەد، مەجبور ماستى خىرى هاولاتىان، ھيلكەي مەسلەحە، قوتىي سەردىن، بايانچانى سورەمەكراوە و نۇقاوم دەخوارد. گۆشەتەنەيا بەزىندۇوو دەبىن. من و مامۆستا "س"، وانە "ك" دەگۆتەوە، له ژۇورى مامۆستايان له قوتايخانە دەنۇستىن. مامۆستا "س" بەستەزمانە، فەرە بەدېخت دىياربۇو، مەرن نەبىت ج له ژيانىدا بەدى نەدەكرا. باوهەن بەخىوی كردىبوو. بۇي گېرامەوە پاش مردى دايىكى، كەوتبووه چىنگى باوه ژنەوە. باوهەن بەماوه‌يەكى كورت لەمال وەدرى نابۇو. پاشان نەنکى بەھەزارى و ناسۇرى بەخىوی كردىبوو. ويسەتونەبۇو، نە مامۆستاكان، نە قوتايبىكان كەيفيان پېتىنەدەتات. كاپرايەكى بەشان و شەوكەت نەبۇو، بەخۇداچووه و فەقيرۆكە و بەستەزمان دىيار بۇو. جارىكى باسى خودى مامۆستا "س" بۆ دايىكىم كەپ دايىك گوتى: بەدېختە! باوهەن بەخىوی كردووە. ئەو تارىفە دايىكىم ھەرگىز له بېر ناچىتەوە، چۈن كوتپر پېتىزانى باوهەن بەخىوی كردووە. دايىك چەند سالىك بۇو، بۇ هەتاكەتىپاپ بۆ خاک گەراپووە. دواي ماوه‌يەك لە تارىف و پېتىانىكە دايىك تېكىيەشىم كەتومت خۇشەپىستى دايىكان بۆ مەنالەكائىييانە. هەركات دايىكان مەنالانى بەدېختىيان دى، كوتپر ھېنن دايىكتان بىرى، چۈنکە وادىزان بەبى دايىك بەخىتكارون و گەورەبۇون. من و مامۆستا "س" لە ئىتىوارى بەدواوه لەبى شوپىنەدا، له ژورى مامۆستاكان بەيەكەوە دەزىيان. نەمن نە ئەو ج مان ھەبۇو بۇ يەكى باسکەين. بەديار يەكەوە بەبى پادىو و تېقىق قورووقەپ دادەنېشىتىن. خۇم كەمك بەخۇينەوە و ئامادەكەنلى وانەكانى بەيانىيەپە خەرىك دەكەد. بەداخەوە!! لە ماوهى ئەو دەسالەي پېشۇدا بېست مامۆستا "س"، هەزازەر بەلاوى بە نەخۇشەكى كوشەندە مەرد بۇو. پاش ماوه‌يەكى كورتى ژيانم لە بەرزنەجە، دەرفەتم بۆھەلکەوت، مامۆستاكانى دىكەنلى دەورووبەرە بەرزنەجە بىناسم، جارجارە دىداريان بەكەم. هەندى جار رېنەدەكەوت شەوانە لاي وان بەيتىمەوە. يان ئەگەر دۇنیا خۇشىبواپە بېتارانى دەچووپىنە ئەو دەشت و كىوانە. جارەبۇو لەمالى بۇ باي بالى خۆمان ئىپواران دەچووپىنە ئەو دەشت و كىوانە. جارەبۇو فېزىيا هەندىكىيان داوهە دەكرام، هەر لەپەش دەنۇستىم. مامۆستايى ماتماتىك، زانىاري، فېزىيا و وەرزش بۇوم. لە كارەكەمدا بى پېداگرتەن بەتowanا بۇوم، قوتايبىكان خۇشىيان دەپىستىم. دواي نیوەرۇان بۇ گەشتۈگۈزار، هەندى جار بۇكىيەكانى چواردەورى بەرزنەجە دەچووپىنە پېپاسە. لەبەرزنەجە! مودىر ناجىھ، خەستەخانەيەك، ھەمامىك، چايىخانەيەك و گەراجىكى ھاتوجۇزى بۆ سلىمانى لى بۇو. لەورا معاون پۇلۇسىكى بەعسى ھەرەب، سەرەپك مۇونەزەمەي بەعسى بۇو. بېباويكى كەلەزلى ناشىرىن، تا سەرەپكى رقم لە چارەكەوت، ھەلسۇكەوتم سەرنجى ئەو كەلەزلى راکىشىاوه و چومەتە ژىر دېقەتىيەوە. بە بەرددوامى سەر قالى وانەگۇتنەوە بۇوم. پاش چەند مانگى بۆم دەركەوت، ھەلسۇكەوتم سەرنجى ئەو كەلەزلى راکىشىاوه و چومەتە ژىر دېقەتىيەوە. بە سارددەوە. گىانىكىمان بە زۇپاپى قوتايخانەكە بۇو، توانىيمان زستان، لەبەر سەرما بەبى كوفىركەن بەرى بکەين. بەھار بەھەورى رەنگاورەنگ، بەشىرى بىرسكە، بەنەنمەنى بەخورى كەم تەمن، وەك تازەبۇوك بەلەنچەولارەت. تىشكى رۆز لە نیوان چىرى دەرەخت و لقى تازە سەۋۆزى كالەمە سەرەتاتىكىي دەكەد. بەھار ۱۹۷۹ لەگەل خۇيدا باڭى شۇرۇشى مىلى ئىرانيا و لاإانى ئازادىخوازانى سەرچەم كەلانى ئېران لەگەل

بسی دنیا و زانستم بو دگردن و گرنگی زورم به مندالله کانیان دهد. هاوکات به هیچ جوئیک نهودی بهم و پیوهندی به جاش و بسیروه بیو، نه سه لام نهچ حیساپیکم بو نه دگردن.

جهل جیره‌ی قابی حمامدا، نه مویست هست بکات، گرگنگی به‌هایته زورمه‌ی وک هم‌سیک بدهم، خوم به‌تنه اوی سمرقالی خوشنود کرد، سایونه‌کم خسته خواری وک دهدست خلیسکابت، به‌بیانوی هله‌لگرنده‌وهوده، به‌تنه چاو دیتم، کوره جاشی خاون حمامه‌کدیه، بشهروال و کراس و بیهیتی، وک کسیک بدهم روشته‌وه خیال بردیتیه، بی شوهی سه‌پیری لای منهوه بکات، به‌ئه‌سپای هنه‌نگاو به‌ره دهدستی راستمده دهنا. بیزی گوته‌کانی مام فلاذی فه‌راشی قوتاچانه کوه‌ته و سره‌کی مونه‌زمه‌له لقوتابخانه، پرسیاری بردیزیتاني له به‌ریتومه و قوتاچانه که‌ردویو. له دلی خومدا گوتم: ره‌نگه ویستیتی هله‌لویستی زمانم بی‌انیت، بی وشهی جاوش به‌کار هینتا، هتمهن رایان سپاردوو. له ناخدا نه‌درتسام، وهلی هسته هکرد گورانیک له‌زباندا روحی برو و بوونه‌ده نزیک پرکه، پتر بیش دخواردوو و له‌ناخوه، هستی قینم ده‌کولا، بلقی جه‌نگی دهدا. هسته دکرد له‌سهری حمامه‌کوه جامیکی شکاوی به‌ئه‌سپای بو شوه‌سری حمامه‌که دهبر، له‌سهرده بو شم سهر دهیتیانه‌وه. هسته کرد به‌مشهود دره‌نگه هکرتووم. پرسیارم له خوم دهکرد. شم هه‌تیوه خوفروشی، کوری خوفروش، چی هرده‌که و بوجی، به‌مشهود هاتووه، نیخه‌م ده‌گری، بیش دخوارده‌وه. چرکه له‌دوای هورم نیبه و ته‌نیا شاگام له خوشنوند. نا تا دههات فرده‌تلیم نزیک بیوه تا هسته‌دهنگی خوم و زهختی بربنه‌کام، بیهی باله فری، ته‌باولن، کوتم به‌زویدا. همتوانی!! نه‌دهست نه‌دهمی لی بکمه‌وه. له‌به‌ر خومه‌وه گوتم: به‌زیم، نورام، به‌زیم... به‌زیم... ورتهم له‌دهم نه‌هاته دهري، واخوم نیشاندا: ده‌زانم دلتشاد مریوانی برات خاریکی چیه!! له‌کهل منی نه‌بووه. ده‌زانم پون خوم وشك و پوشه‌ته کرده‌وه، هه خفه‌ت دلشکاویووه، به‌ره ژوری قوتاچانه مللی رسکام گرت و گه‌رامه‌وه. هه کسکر چوووم جیگاوه. هه‌بریم لی ده‌کرده‌وه. ده‌زانم دلتشاد مریوانی برات خاریکی چیه!!.. باش بوبو دل‌لام نه‌دایوه و، خو شه‌گه و دل‌لام بدایته‌وه، دهبوو هستامایه و لهو حمامدا سه‌ری له جورنه‌یک بختیایه تا ده‌نکا. فره نوره‌بیووم! ناحه‌قیمه به‌شهوه هه‌تیوه خائینی به‌شونده‌یه په‌ستم بکات. نا شم استه مويه‌کی تدایه و پیش کات رسکخراوه. باشه جون زانی برای دلشاد مریوانیم. خو من به‌کسم نه‌گوتووه و کسم لیره پیشتر نه‌ناسیووه. له خوم شم پرسیارانه‌م هکرد. کویم له ده‌نگی کله‌لشیر بیوه، هیشتا خه و نه‌چوبووه چاوم، له‌کهل شم هه‌تیوه خوفروشه هه خاریکی مسسه‌له‌ی دهوره‌سلیم بیوم، نه‌درتسام وملی کاس بیووم. بیمان نه‌بیو کاتی دهوم پیخه‌فه‌کانمان له ژوری مامؤستایان به‌جیه‌یلین، وریتکی کله‌لپه هه‌بیو، دهبوو له‌ورا بیان شارایه‌ته‌وه. چه‌ند کات‌تیزیرکی مابیوو بو دهوم، هه‌لدما بنووم. بیانی چوار شمه‌میه، بو پشووی هه‌ینی ته‌نیا به‌ینی و دوو هه‌یانی ده‌امان ماوه. هیچ روونادات، تا دووسه‌ی شه‌وكات له‌کهل هاروینیاندا بی‌یاریک ده‌دهین. بیانی له‌دهنگی فراشنه‌کان خه‌بدرم بیوه. شو به‌یانیه تا نیموده‌هه دهوم اثاسای رقی و رده و ده‌هین بیوومه‌وه. نه‌مهیشت به‌هیچ جویرک شله‌زاویم درخه‌م. ناخر له ناخی هه‌سته‌وه، ده‌مزانی بیووه‌ته نه‌نچیر. نانیکی تیریم که‌میک او پریزن کرد، به قوتوویه ماسی سه‌ردینه‌وه‌وه، به‌دهم خه‌یال‌وه خوارد. ته‌تیبه‌کانی پولی سبی ناووندیم دره‌هینا و ده‌رسه‌کانی سبی روحی پیچچه‌ممهم ساماده‌کرد، وانهی فیزیای پولی سبی شه‌وسا له رانستی میزرو و ده‌جوو تا رانستی بیزیا. به‌ریوه‌به‌ری قوتاچانه هاته کنم. که‌میک ده‌باره‌ی قوتاچانه و تاقی بزینه‌وه و ده‌زاری پولی سیه‌هم و راده‌ی زانیاری و ثاماده‌باشی قوتاچانمان بو افیکنده‌وه و کوتایی سال باسکرد. به‌ریوه‌به‌ر پیچیکوم: خه‌یکی چیت، روح‌که‌کی بفوشه باجین، پیاسه‌هیک بکه‌ین. گوتم: زور ماندوم شه و نه‌نووستوون خه‌وم برابوو. به‌ریوه‌به‌ر و دل‌امی دامه‌وه: من تا بلیت دوی شه و باش نوستوون، قه‌لیم زور ساخته. ماموستا من وک قه‌رجم، هه‌رشوی له‌لانکیدا روح ده‌کمه‌وه، به‌ریزتان سال و حالتان لهم کاولدها هه‌یه و شاکاتان له هه‌زاری وک من لمکوی ده‌بیت. هه‌سته به‌ریکه‌وه و باچینه پیاسه و دوو زدم و زه‌مکاری بکه‌ین. به‌ریوه‌به‌ر گوته‌کانی نه‌هوا و نه‌کردیوو، هستایوومه‌سربین، به‌ره ده‌رگای حوشیه قوتاچانه ملمانتا. ساس و خوسمان فره‌هیتایه پیشنه‌وه. چه‌ند جار و پیستم لیتی ببریم: که‌ی و چون، بوجی سره‌کی مونه‌زمه‌له بعس هاتوته قوتاچانه بو هه‌وال پرسیم.. وملی دانم هه‌خومدا گرت، تاشک نه‌کات من خولیای زانیتی مه‌بستی سره‌کی مونه‌زمه‌له

هزی به سروشت بیو، فرمه‌که یعنی به هاری کورستان دهات. به پیوه‌بری قوتا خانه‌کمان، و هنین بت به همینه‌تی شاره زایی بوبیت به پریوپه‌بر، نه خیر یه کم مچه‌خوری قوتا خانه‌که بیو، بوبه بیو به پریوپه‌بر. به دکتوری دکتوری بیانه که می‌تافیزیا بیو به پریوپه‌بر چ مانایه‌کی فله‌سی فله‌سی نه بیو. وایده‌زانی نه وکه‌سانه‌ن بیو رهگاه و هنگی سروشت خه‌بالان ده فریت می‌تافیزیا بیان. مادیش نه وانه! همه‌دو دیاره‌دهیک به حیساب شیده‌که نه و. به پریوپه‌بری قوتا خانه زور جار تیواران دیگوت: با چین دکتوری می‌تافیزیک بینین. دکتور تا هستکیت، دل ناسک بیو، له ناسداندانا دری ده خست، که یعنی به همه‌دو دیاره‌دهیک سه‌وزی به هاری کورستان دیت. خوچ قوره‌ت بیو، له باسی قوتا خانه، به زنجه و نه خوشی و خسته‌خانه لابدین، له ترسی وشه در کاندنی یاساخ، هستم دهکرد له شوشیه‌کی سه‌درآخراودا ده‌زین، له ج بیهانیکدا نین، سیاست، میزه‌و و جوگرافیا بیو نیمه‌بقبو، ژیانمان کم بینین و کم بایه‌خ بیو، وهمی!! رووداوه‌کان وک و میزرووی سه‌وزی به هار تیزیپه‌ر بیون. له رووداویکی لابه‌لابد، هستم کرد، مدیر ناحیه و سرکوکی موته‌زمه‌هی به عس، له ده‌فتارم نهاره‌زین. به زنجه لادیه‌کی گه‌ره‌بوو، خه‌لکه‌کی روزی دوچار یه‌کدیان نه‌دبایه، نه‌وه حتمی بیو چاریکی رویه‌روی یه‌کدی ده‌بونه‌وه. زوچی خه‌لکی ناحیه فرده‌تر و فرمه‌تر منیان گهره‌ک بیو. پیزم له همه‌دو جو‌له‌یه‌کیان دمگت، باسی دنیا و رانست بیو دهکردن و گرگنی زرم به مندال‌کانیان دمدا. هاواکات به هیچ جو‌ریک یه‌وهی به همه‌دو پیوه‌ندی به جاش و به عسه‌وه بیو، نه‌سه‌لام نهچ حیسابیکم بیو نه‌دهکردن. نه‌فس نزمه‌کان به‌زبری ده‌سه‌لاتی ٹاغاکانیان روزی له دواه بیچ قینان لیم ده‌بوزه. له زیر زمانی خله‌که‌و، هم بیست په‌فتارم، مدیر ناحیه و سه‌رک مونه‌زمه‌هی به عس و خوچ‌روشکان!! که‌لبه‌ی بیچوره‌تمه‌تمه لی نه‌دبایه‌که نه و. به زنجه تاقه حمام، تاقه ویسکه‌هی هاتچچو بیو سلیمانی و تاقه چا خانه‌یه‌ک هی ماله شیخ جاشن بیون، که‌چا وترسی خه‌لکیان به پیش‌هروی چاش و عه‌سکه‌ر بیو دیکانی ده‌ورو به‌رده‌کرد. کوریکی بیست سالیان هه‌بوو که روز به‌رد سال بیو، به‌بنی له‌شم برینی دهکرد. پوچیکی ده‌موده‌سریک، فه‌راشی قوتا خانه‌کم بینی، له خه‌یال‌دما بیو داواه لیک‌کم پیوه‌سمی چوون بیو حمامی به‌زنجه چونه. چونکه یه‌کم چار بیو، له به‌زنجه بیو حمام بچ. شاره زانه‌بوم پیمکوت مام فلان سلاو: خاس بیو بیچریت‌تام بینی فره سویاست ده‌کم، ده‌مودیت بیو حمام بچم، کاته‌کانی نازانم. و‌لامی دامه‌وه: ثائسانه‌ج کات ویسته به‌خاونه‌ی حمام‌هکه ده‌لیم، ده‌گاکه‌ت بیو وال‌اکه‌ن، بی خه‌مه، هر چنده نه‌نا ساره‌نیه. و‌ملی گازی به‌لاشی حکومه‌تیان روزه، حمام سال دوازده‌ی مانگ گهره. دمم برده نزیک گوچجه‌یه‌وه، شری مامه فلان بیستووه، نیزه‌ن ماله جاشه زله‌کان. مام فلان و‌لامی دامه‌وه: ماموستا کیان دارو دیوار گوچی هه‌یه، چیت لام فرموده‌تان، له هیچ کوئ نهی درکنی، نه‌مانه بیو نه‌نا هشتریان فروشتووه. به‌هیاوی کوت: ماموستا و‌ریا به، روزگاره‌که‌یه‌که فره بیسه. به‌تاییه‌تی له روزانه‌ی دویدا، به‌ریزتان له سلیمانی بیون، سه‌رک مونه‌زمه له قوتا خانه‌هه‌که‌یه‌که‌یه‌ک بیه‌زنانی له به‌ریوپه‌بری قوتا خانه‌هه‌که‌یه‌که‌یه‌ک بیه‌زنانی ده‌بیت، چه‌ند چرک‌هه‌که‌یه‌ک بیه‌ندنگ بیو. مام فلان لمسه‌ر گوته‌کانی به‌رد مام بیو، وک بیه‌ویت، بایه‌تمه‌که بکوچی: له بیدره‌وه، به‌ریزتان بخوتان ده‌بیست. روز خاسه، نه‌گهر نه‌رک نایت، پیمان بیزه، ده‌گاکم دواه نویزی خوتان بیو وال‌اکه‌ن، نرخی چه‌ند، قهول بیت دوقات حلقیان بده‌من. سوپاوسی به‌ریزتان و همه‌دو خه‌لکه کان ده‌کم. بیخمه، پیمان ده‌بیت: بیو دواه نویزی خوتان، حوزه‌رтан له حمام ده‌من. و‌لامی دامه‌وه. به‌زنجه نه‌ودمه شاره‌چه‌که‌یه‌که لیک خنجله بیو، به شار نا، به‌لادی دمچوو، ژیانی که‌سیکی شاری تیدا هستم بیو. هروده‌ها بیو لادیه‌کی ٹاؤه‌ها، ره‌ئیس مونه‌زمه‌هیه کی به‌عسی ره‌زاوره‌سیان ته‌رخان کردیو. وا بیو ۲۷ سال ده‌چیت، تا هن‌نوکه، چاره‌گرانی نه‌وه‌هاده نه‌دبیووه. کاری ج نه‌بیو جگه‌له چا ودیه‌ی لوانی خوینگه‌رمی ناوجه‌که نه‌بیت. له سه‌رکه که‌یه‌کی بدرز، به‌سه‌ر کوچانی سه‌رکه‌کیدا ده‌بریوانی، به‌تاقی ته‌نی له سه‌ر کورسیبیه‌کی داره‌بیزه‌ران، بهم روزگاره داده‌نیشت خیز جولاخ ده‌کرد. چاوی له جو‌له‌ی مار و میزوه به‌زنجه ده‌بیو. من هستم دهکرد ده‌دهیوه هیچ نه‌بن جاریکی سه‌بری ناوجه‌وانی کم، به ج شیوه‌دهیک حیسابی داروو دیوارم بیو نه‌دهکرد. همه‌دو روزی به‌کدوو چار به به‌رد میا ده‌هاتم و ده‌چوم، خوم سه‌رقاچی بیه کردنده، یان سه‌بری نایه‌کی ترم دهکرد. نیواره‌هات و روز ناوا بیو، به‌زنجه بهو به‌هاره نوچی تاریکی بیو، من خوم کوکرده، به‌سایبون و لفکوه و جانتوه، به‌رهو حمام ریکوتون، له به‌رد مدرگای حه‌مدا کس نه‌دی و چومه ژوری سارده‌وه، پاش خوچ روت کردنده، خوم گه‌یانده نیو حمام‌هه‌وه، راست بیو گازی به‌لاشه حمامی فره گه‌رم کردیو، و‌ملن له همه‌دو شت ده‌جوو له حمام نه‌بیت. فرمه‌تر له کونه گورکیکی گه‌وره ده‌چوو تا خامه‌ام. تاریک زور شیدار و له به‌هه‌هه‌ل چا و چاوی نه‌دهیبی. چیکم ناچار! له به‌رامه‌بری ده‌گای چوونه ژوره‌هدا، روناکتربوو، له ته‌نیشت جورنه‌هیکی خوارو خنچی به‌چیمه‌ت دروست کراو دانیشت و نه او بوسه‌ر جورنه‌که، به بله‌لوغه زورده چلکنکه‌که بدره‌لا کرد. قه‌ریکی بیچوو تا جورنه‌که بیروو. له تاریکی حمام‌هیکی شیدار و هه‌لماویدا، به‌لفکه‌وسایبونی بیون خوش، دهستم به خوشنیت دهست. به‌جامایکی شکاو و قوپاوه نیو جورنه‌که، نیوه‌ی جامه‌که ناوی تیدانه‌ده دهست خوم ته‌رکد، کویم له‌جیمه‌ی ده‌گای حمام بیو، که‌سیک له سه‌ر خوچ بی ده‌نگ به‌هیسپای پای دادننا هاته ژوره‌وه. روز به‌لامه‌وه سه‌بری بیو، که‌سیکتیر له به‌زنجه شه‌ویکی دره‌نگان وک من بیش خه‌وتان بیو حمام بیت.

دەست بە زمانى كوردى پەمۇھۇ بىگرن، زمانەكەوان لى مەشىقۇيىن...!

دانا هه له بجهه يى

له جیاتی ئاسایش، دهگوتنریت : ئاشایس.
له جیاتی پەیمانگە، مەعەد دهگوتنریت: مەحەد.
پژیمی بەعس بە بەرنامه و پلان، ناوی شار و شارستانیيە
کوردييەكانى بە عارەبکرد، مەخابن ئىستاش پاش چارەكە
سەددەمەك لە دەسىلەتدارييەتى كورد خۆى، نەيانتوانىيە
ناوهەكان بگەريىنەوە سەر بىنەرەتتىيە كوردىيەكەي خۆى.
ئەوه دەمەتكە لە سەر زمانى ئاخافتىن(بازاپرى) و فەرمى يَا
ديوانى، گوتارم بلاوكىرۇتەوە، كەچى وزىزىر و گوزىزىر و
دەبىيەن، لە شويىنە فەرمىيەكاندا بەزاراوهى تەنانەت گەرەك
قسە دەكتات.
بە داخھەوە تا ئىستاش لە لاي سەرە گەورەكانى دەسىلەتى
کوردىيش بە هەلەبجە دهگوتنریت: حلبجە، حەلەبچە يَا خود
دەنۈوسىن: ھەلېجە. ئەگەر ناتوانى زمانىتان پاكبەنەوە، ئەوا
زوپىر مەبن ئەگەر بە شەنگال و ئاكرى و ئامىدى بلىيەن: سنجار
و عقرە و عمامادىيە..... خىرە تەنبا ھەلەبجە وا بەكاردەھەتىن؟.
كراسىتەك لە كوردى رۆزئاوا دادپن، كە ھەر لە يەكەم رۆزى
ئازادكىردى گوندىكىشدا، ناوه عارەبىيەكە دەگەريىنەوە بۇ
كوردى.

* به روحشته کاک دانا هله بجهی وشهی (ئارهبي)مان لهم كورته
گوتارهدا، كه چهند جاريک به دوو پيتوسى جياواز بهكار
هاتبورو(عارهبي- ئارهبي)، ئىتمە وەك يەكمان لېتكىد و بيو بە(عارضي).

زمانی کوردپی و شپوأندن...!

لاهی 2016/03/04

سنه رهتاي سالى 2000 بwoo؛ نامه يه کم بـو کاك باسط
حـمه غـرـيب، سـهـبارـهـتـ بهـ بـهـارـهـيـنـانـىـ هـهـنـدـيـكـ
وـشـهـىـ كـورـديـيـ نـارـدـ، كـهـ لـهـ كـهـنـالـهـ ئـاسـمـانـيـيـهـ كـانـ
بـهـكـارـيـ بـهـيـنـنـ. چـونـکـهـ كـوـمـهـلـيـكـ زـارـاوـهـيـ عـارـهـبـيـ *ـ وـ
نـاقـوـلـاـ لـهـ 2ـ كـهـنـالـهـكـهـيـ دـيـ بـهـكـارـ دـهـهـاتـنـ، پـيـوـيـسـتـ
بـوـ بـگـورـدـرـايـهـ.

خوشبختانه بههند و هریانگرت، بۇ نمونه ئەمانەم
بۇ نووسىبۇ:

له برى به کارهیتىنانى ئەمانە ئەمەيان باشتىرە،
پۇزباش ئەمکاتەتان باش،: بۇ ئەوهى بىنەرانى
ئەمرىكا و ئوسىتراليا بىگرىتىوه.

شہو باش و شہو شاد کا تزمیر: 0.00 تا 12.00
بے یانیت باش.

12.00 تا 18.00 نیوہرپ یا پاشنیو ہر ڈن باش.
18.00 تا 24.00 ٹیوارہ ڈن باش.

شەوتان شاد، ياشەویکى شاد، بۇ پېش نووستن.
بەخواتان دەسپىرم، خواحافىز بىرىتە مال ئاوا، ھەر
شادىن، لە خۆشىدابىن، تا دىدار.

نه نمودنامه بو هینایه ووه، ئىستا جىگە لە رومە لخەزانى فەيسبووك و ۋېرۇنوسى تىقىيەكان، بە داخەوە لە رۇۋىنامە و پىگە فەرمىيە ئەلەكترونىيەكاندا، ھەلەي زۆر زەق دەبىنم، لەكانتىكا ئەو ھەموو دەزگا بەناو رۇشىنلىرى، ئەكاديمىيا، كۆردۈلۈزى و زمانەوانى و ھەت، لە كوردىستان بۇونيان ھەيءە، كەچى پۇزانە و شەمى عارەبى و نادرۆست گشتىگىر دەكرىن، بەپىي پلانى ھەندىك گروپى دىزە كورد، وشە و زاراوهى عارەبى و ئىسلامىي سەلەفى دەبەخىنەوە، بو داسەپاندى و

له بواریکی دیکهدا، همه‌مووی به وینه و به لگه
بند خارج‌بردنی رمان و مولوره‌که‌هان.

سیمینه را از همان دستور می‌گیرد.

لله حاتم **بیشمه**، گه، دهنو و سن: **بیشمه**، گه !

له باتی به شداری، ئەنۇوسىن: به ۋىزدارى...!

لهجاتی دهیت، دهکریت، دهنووسیریت: دهی،

دەنگىز، دەنگىز

کتیبی پورتایت له میزروو و سیاسه‌تی کوردان بلاوکرایه‌وه

له کاتی نوسینی ئەم لیکولینه‌وه زانستیه و چاپکردنی هیچ ریزبه‌ندی ئەلف و بى، يان کرونولوژیا جىئېجى نەکراوه، ئەمەش يەكىكە له کاره جیاوازه‌كانى ئامادەکارانى كتىبەكە و هەموو ئەو كەسانەی بابەتیان تىدا نوسیووه، نوسەرانى كتىبەكە پىشىتە و شارەزايىان له بوارى بەشە جیاوازه‌كانى کوردو لۇژیا هەبۈوه و خاوند را بىردو ويەكى زانستىن.

لېدوانى: رۆزەتات سەعید

گروپى سکىچ بو شانوى راڭزەرى Sketch Kurdish Impro Theater
رۇزى يەكشەممە پىكەوتى 17 شانويى گەر بېرىارە بەرين
لە شارى نۇرىيەت نەياش دەكتات

كەت: 15,00

پاشماوهى ل 3 گۇتارى دكتور جەبار قادر دەربارە دكتور كەمال مەزھەر.

15. د. كمال مظھر أحمد، النھضة، سلسلة الموسوعة الصغيرة 37. بغداد 1979 د. كمال مظھر أحمد، ميكافيلى والميكافيلية، سلسلة الموسوعة الصغيرة 142 بغداد 1984. (ئەركى رۆشنېبرانى کورد له بەر رۆشنىابى ئەزمۇونەكانى رېنەسанс) زنجىرە وتارىك بوبو دكتور كەمال مەزھەر خستبۇويە بەردم رۆشنېبرانى کورد له بەر دەرمەمى دەسىلەتى بەعسىدا. شە گۇتارانى له گۇفارى (كاروان) دا بلاو کرددوه. ميكافيلى و ميكافيلىمىدۇك يېشىكى بۆ جايى كوردى (مير) دا بلاو کرددوه. رېنەسانسيش لەلایەن كاڭ فۇئاد مەجيد ميسىزىوه كرا بە كوردى و بلاوکرایه‌وه . 16. الدكتور كمال مظھر أحمد، دراسات في تاريخ ايران الحديث والمعاصر، بغداد 1985.

17. لېرەدا ئامازە به ھەندى لە بەرھەمانە دەكتەين:

الدكتور كمال مظھر أحمد، ثورة الخشرين في الأشتراك السوفياتي، بغداد 1977. الدكتور كمال مظھر أحمد، دور الشعب الكردي في ثورة العشرين العراقية، بغداد 1978 دراسة سوفييتية عن ثورة العشرين، (التاخى) 30 حزيران 1970. دور الأكراد في ثورة العشرين، (التاخى)، 1 تموز 1970 ، الكرد وثورة العشرين (مجلة المجتمع العلمي الكردي)، المجلد السادس 1978 ، من تاريخ صحافة ثورة العشرين (دراسات في التاريخ والاثار)، 58 العدد الثاني 1982 ، شۇوشى بىبىتھو: ھۆكائى، ئەنجامەكانى، بايەخى (كاروان) ڈمارە 10، 1983 ، شۇينى مىللەتى كورد له شۇوشى بىبىتھ (برايەتى) ڈمارە 1 ، خۇلى دووم ئەيلەنلى 1970.

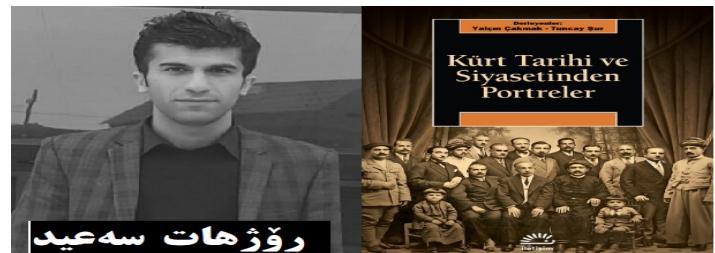
18. له کاتى بلاوکردنەوهى (مېۋوو) دا پېداچوونەوهىكى دوور ودرېقىم له سەر كتىبەكە به زمانى عمرەبى لە گۇفارى (كاروان) دا بلاوکردنەوه، بىرۋانە: التارىخ، تأليف الاستاذ الدكتور كمال مظھر أحمد، مراجعة الدكتور جبار قادر، مجلة (كاروان) 23، اب 1984.

19. مذکرات فؤاد عارف، الجزء الأول، تقديم وتعليق الدكتور كمال مظھر أحمد، دەھوك 1999. مخابن بېرگۈرۈيەكانى ئەحمدە موختار بایانم ئېستى لە بەردمىستا نىيە ھەرجەندە كەتىبەخانەكەمدا ھەبۈو، پېمואيە لە ئۇردون چاپ كرا دكتور كەمال مەزھەر بۆ چاپ رىك وېتك و ئامادە كرد.

20. دكتور كەمال مەزھەر ئەحمدە، مېۋوو، لـ30.

21. د. كەمال مەزھەر، چەند لايىھەيەك لە مېۋوو كەلى كورد، ئامادەكىن عەبدوللا زەنگەنە، بېرگى دووم، ھولىرى 2001 لە 14 نىسانتى 2002.

22. د. كمال مظھر أحمد، كركوك وتابعها، حكم التاريخ والخمير، دراسة وثائقية عن القضية الكردية في العراق، الجزء الأول، مطبعة رينوين، بلا. ت.

رۆزەتات سەعید

کوردو لۇژیا يەكىكە له بوارى زانستى مېۋوو، لیکولینه‌وه لە بوارى مېۋوو كورد و كوردىستان دەكتات، لەم سالانەي دوايدا چەندىن توپىزىنەوه و لیکولینه‌وهى تايىبەت به كورد، لە سەر ئاستى جىهانى چاپ كراوه، دەزگاى (ئىلەتىشىم) له توركيا، لە بوارى ئەكادىمىدا، بە يەكىك لە گۇورەتىن دەزگاى چاپ و بلاوکردنەوه ئەزمارەدەكىت، ئەركى چاپكەنەي چەندىن لیکولینه‌وهى گىنگى خستقۇتە ئەستقى خۆى. لیکولینه‌وه دەربىارە كورد و كوردىستان و نەبۈونى سەرچاوهى بىلەيەن، يەكىكە له و ئاستەنگانەي، كە دېتەپى توپىزەر لە ئامادەكىن يان توپىزىنەوهى مېۋووبي، بە ئامانجى زىياد كەنەن ئەم جورە سەرچاوانە لە كتىبەخانە كانى جىهان و ناسانىنى پرس و مېۋوو كورد، بە شىۋىيەكى زانستى كومەلېك لە رۇزنامەنوس، ماموستاياني زانكۇ و لیکولەرانى كوردو لۇژیا، كتىبېكىيان بە ناوىنيشانى (پورتایت له مېۋوو و سیاسەتى كوردان) Kürt tarihi ve siyasetinden portreler زمانى توركى نوسىييانە، لە كوتايى سالى را بىردوو، لە لايەن دەزگاى ئىلەتىشىم itletisim خراوهەتەوه بەر دەستى خوتىنەران. ئەم كتىبە يەكىكە لە سەرچاوه گىنگەكانى بوارى (کوردو لۇژى)، پېك دېت لە 447 لايەرە و لە لايەن 28 كەسى ئەكادىمى و رۇزنامەنوس لە ئەوروپا و توركيا و كوردىستان، ۋىيان و چالاکىي كەسايەتىيە كورده كانىيان ئامادەكىدووه، ئەم كتىبە (يالچىن چاكماك) رېيختىسووه، كە خوتىنەكارى دكتورا و لە هەمان كاتدا ماموستايىه لە زانكۇ ھاجىتەپە و تۇنجاي شور، ناوهەرۆكى كتىبەكە لە پاريس كۆكراوهەتەوه. كە باس لە ۋىياننامەي چەندىن كەسايەتىيە كورد دەكتات، لەوانە ئەحمدە خانى، سەعید نەورسى، ئەرىسى بەتىسى، شىيخ عوبەيدوللا و ئەو كەسايەتىيانە لە مېۋوو كوردىستان دا رولى گىنگىان ھەبۈوه، ھەرودەها باسى لەو بىنەمەلەنە كرددوه، كە پېتىشەنگ بۇوین لە مېۋوو كوردىستاندا وەك بەدرخانىيەكان، بارزانىيەكان و جەمیل پاشازادەكان. ئەم كتىبە دور لە هەر ئايىدۇلۇژىا و ئاراستەيەك نوسراوه و بە شىۋىيەكى ئەكادىمى خراوهەتە بەر دەست خوتىنەران، بۆ ئەوهى كە بېتە سەرچاوهەيەكى گىنگ لە بوارى كوردو لۇژىدا. جىاوازى لەگەل كتىبە كانى دىكەي كوردو لۇژىدا ئەمەوهى نەك تەنبا باس لە ۋىياننامەي ئەو كەسانە دەكتات، كە لە ناو كتىبەكەدا ناويان هاتووه بەلکو تىشكەختە سەر ئەو رووداوانەي كە بۇونەتە ھۆى گۇرانكارى بوارى چالاکى كەسايەتىيە مېۋوو بىبىيەكان. لە كتىبەكەدا تەنبا باس لە يەك ۋىن كراوه، ئەۋىش (گولتان كشاناك)، كەپلان ھەيە لە بەر دەوامى ئەم پەرتوكەكەدا باس لە ۋىنانى دىكەش بىكىت. قەبارەي ئەم كتىبە گەورەيە و تىشك دەخاتە سەر ئەو ھەلۇمەرجانەي كە كەسايەتىيە ناودارەكان روليان تىدا ھەبۈوه، بە كورتى رووداوه گىنگەكانى كە پەيوەندى بەو كەسانە ھەبىت خراوهەتە بەر دەستى خوتىنەران بە ئامانجى سودوھەرگەتن لەو زانىاريانەي تىيىدا هاتوون. <>

هەرجارەی ھونەرمەندىيکى كورد

ئۆمىد مەممەد عەبدۇللا - شاكار

سالى ۱۹۵۷ لە ناحىيەي ميرزاپورستەم لەدایك بۇوه، سەرەتاي خويىدىن و ژيانى لەشارە دېي سەنگەسەر بۇوه، سەرەتا وەك وەرزشكارىيەتى بەتوانى لە ناواھاورييكانىدا ناسراوه. لە دوايى نىسکۈي شۇرۇشى ئېلول لەگەل خىزانەتكەي لە شارى ھەولىتەرى نىشتەجى بۇون و خويىدىنى ئامادەبى بەسەركەوت تۈوبى بىريوو. سەرەتاي ھەشتاكان دەبىتە پېشىمەرگە لەتىبى پارىزگارى بەرىز (مام جەلال) دەستەتى (بەكر پىرۇت)، تا لە دەستتەنلى تواناي رۇيىشتىنى، بەھۆكارى كەمئەندامبۇونى و لەدەستدانى قاچەكانى دەگەرىتىوھ شارى ھەولىتەر و وەك ھاولاتىبىيەكى ئاسايى ژيان بەسەرەدەبات، دواتر رۇو لە ھەندەران دەكتات و لە ولاتى ھۆلەندا نىشتەجى دەبىت. لە پاش خۇى چەندىن كارى ھونەرى نايابى بەجيھىتىووه، لە بوارى ھونەرى ھيلڭكارى، ھونەرى پەيكەرسازى، وينەكتىشان. شاكار زمان و وشە، جەستەتى مروقق، ھيلڭكارى مۇنۇمىتى ئەنفال و پېشىمەرگە، بۇوه بەناوەرۇكى بە شىكى زۇرى كارە ھونەرىيەكانى. خۇشەويسىتى ئە و بۇ ھونەر دەگەرىتىوھ بۇ ھاوارپىيەتى نىزىكى ھونەرمەندى كۆچكىردوو رەھىمەر جەلال كۆپى و ھونەرمەند و ميدياكار شىرەكە جەلال كۆپى، كە لە سەرەتاي حەفتاكاندا، تاكو چۇونى بۇ شاخ بەردەۋامى ھېبۈو، ئە و لە تەنيايى و ژيانى تاراواگەدا، زىاتر ھونەرى كەدەئامازىك بۇ دەربىرین و دروستكىرنى يادەوەرەيەكى بىنزاو بۇ نەوهەكانى داھاتوو. بەداخەوھ ئۆمىد كە خۇى ھەزى دەكىد، بە شاكار بانگى بىكەن لەبەرەبەيانى رۆزى ۲۰۱۹-۲-۹ لە شارى دىنھاخ لە ھۆلەندا كۆچى دوايى كرد.

قاواڭ

بلاوكراوهىيەكى كوردىيى ھەۋالى ناوابەناوه، بەشىۋەتى ئەلكترونى لە ھۆلەندا بلاودەبىتىوھ.

TARAWGA

E-mail : sardarfatah@live.nl

HOLLAND –Amsterdam
Mob& Viber& WhatsApp: +31684950807